

Rinze IJbema - Oosterkerk - Welkom in de wereld van God

[1] 'Johannes, vertel nog eens...' Johannes is een oude man geworden, en ongevaarlijk. Vroeger had hij zoveel invloed, dat zijn tegenstanders hem op een eiland hadden laten vastzetten, op Patmos, 100 kilometer uit de kust. Opgeruimd staat netjes. Maar nu is hij een onschuldige oude man geworden en woont hij weer bij ons, midden in de christelijke gemeente van Efeze. Bij ons heeft hij niets van zijn gezag verloren. Wij hebben geleerd verder te kijken dan of iemand oud is of kreupel; wij hebben geleerd dat het niet gaat om wat je ziet. En nu wordt het weer bijna Pasen, wat is het? De vijftigste keer alweer? En wij voelen ons gezegend dat de oude Johannes nog bij ons is.

En Johannes vertelt het graag. Niemand weet waarom God je een lang of een kort leven geeft, maar Johannes had goed door dat het beste wat hij met zijn tijd kon doen was vertellen van zijn beste vriend, zijn Heer en Redder, Jezus van Nazareth, de Gezalfde van God. Op Patmos had God aan Johannes de toekomst laten zien, hoe Hij de geschiedenis van hemel en aarde zou voltooien. Centraal in die geschiedenis staat een Lam, geslacht en toch levend, Johannes' vriend en Redder. Niks zo mooi in de gemeente van Efeze als wanneer de mensen in de kerk, de jonge mensen en de oudsten, de heren en de slaven, de weduwen en de wezen, gingen zitten rond een oude man met gouden herinneringen. 'Vertel nog eens...'

1. Vandaag vertelt Johannes wat er achter de schermen gebeurde, 's morgens vroeg op Goede Vrijdag. Het verbaast niemand in Efeze meer dat Johannes alles lijkt te weten. Ze wisten dat Johannes zelf er niet mee te koop liep, maar de jonge Johannes was de lievelingsleerling van Jezus geweest. Niet dat je denkt dat hij werd voorgetrokken, Jezus had met elk van zijn leerlingen een bijzondere band. Maar het was of Jezus wist dat deze leerling van Hem later een bijzondere rol zou krijgen binnen de jonge kerken, en dat Hij hem daarom zo veel mogelijk moest laten merken hoe mooi het kan zijn om bij Hem, bij Jezus te zijn. Als Johannes het zelf zou ervaren, de liefde van God, man, wat zou hij, Johannes, dan een getuige kunnen zijn.

Niemand twijfelt dat Johannes het achteraf zelf van de Heer heeft gehoord. Wie weet heeft hij Jezus er zelf om gevraagd: 'Heer, wilt u vertellen wat er in het paleis van Pilatus gebeurde? Wat heeft hij, die plaatsvervanger van de keizer in Rome, wat heeft hij u gevraagd? En u, wat hebt u hem gezegd? Of hebt u alleen gezwegen?' En Jezus heeft het graag aan zijn lievelingsleerling verteld. Elke minuut van de laatste vierentwintig uur van zijn leven is het waard om herinnerd te worden, omdat

die ene dag de vervulling was van alles wat daarvoor gebeurd was, en de basis van alles wat ging volgen. Dus dit gesprek van misschien vijf minuten is de moeite waard om doorverteld te worden.

[2] Pilatus (het plaatje op de beamer, van een stuk steen uit een opgraving, heeft op regel twee de naam van Pilatus, als bewijs dat hij echt heeft bestaan) – Pilatus was opnieuw het Pretorium binnengegaan, het paleis, of een deel daarvan, van Herodes de Grote dat dienst deed als ambtswoning voor de vertegenwoordiger van de Romeinse keizer, als hij in Jeruzalem was. Dat was de plaats waar hij recht sprak. De meeste mensen van Joodse komaf in de gemeente van Efeze kon zich dat gebouw nog wel voor de geest halen: een kruising tussen een paleis en een burcht, met drie torens aan de noordkant, aan de rand van het centrum. Het gebouw zelf was zo'n twintig jaar geleden verwoest tijdens de Joodse opstand. De Joden hadden het zelf in brand gestoken. Maar in hun herinnering kunnen ze zich voorstellen hoe Pilatus boven aan de trappen naar de leiders van de Joden had geluisterd en daarna naar binnen was gegaan, naar een van die zalen in het gerechtsgebouw. Daar liet hij Jezus halen.

Toen Jezus binnenkwam was Pilatus bijna van verbazing uit zijn stoel gevallen. 'Bent ú de koning van de Joden?' Met dat Pilatus Jezus koning van de Joden noemde, liet hij natuurlijk merken dat hij een soort Herodes verwacht had. 'Joden' was hoe de Romeinen de bewoners van zuidelijk Palestina noemden en op zich kon je je hun verlangen naar een eigen koning voorstellen. Het was voortdurend onrustig in dat deel van het Romeinse rijk. Pilatus werd er vroeg oud van. Maar als je dan tegenover iemand staat van wie gezegd wordt dat hij claimt dat hij koning is, dan is Jezus niet wat je verwacht. Geslagen, vernederd, vermoeid. Pilatus had nog niet geleerd wat wij wel weten, dat het niet gaat om wat je ziet.

Johannes vertelde dat Jezus even had nagedacht. Hij was zich bewust dat hij hier in een rechtszaal terecht was gekomen. In een rechtszaal maakt het wel uit waarvan je beschuldigd wordt. In dit geval kon dat twee kanten op: òf Pilatus vraagt Jezus zich te verdedigen tegen de aanklacht van de leiders van het volk, òf Pilatus beschuldigt Jezus zelf van bij voorbeeld oproer maken. Daarom had de Heer gevraagd: 'Vraagt u dit uit uzelf of hebben anderen dit over mij gezegd?' Pilatus had snel duidelijk gemaakt dat hij zichzelf vooralsnog als onpartijdige buitenstaander zag: 'Dit is iets tussen u en uw eigen volk.' Aan een eigen aanklacht maakt hij zijn handen niet aan vuil.

Toen had Jezus weer een van zijn raadselspreuken gezegd, waarvan je weet dat ze heel belangrijk zijn, maar waarvan je tegelijk doorhebt dat Hij vast veel meer zegt dan jij direct begrijpt. 'Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld.' Zijn koning zijn is van een andere orde. Er zit iets in dat

antwoord, wat Pilatus gerust kan stellen: Jezus is niet gekomen om aan de poten van zijn stoel te zagen – anders was zijn leger allang in de aanval gegaan. Tegelijk weten wij dat Jezus Pilatus of de Romeinse keizer niet met politiek geweld komt onttronen, omdat hun troon allang door Hem gedragen wordt.

Er zit ook een uitnodiging in dat antwoord, om verder te kijken dan wat je ziet. Rilauts, welkom in de wereld van God. Jezus erkent graag dat Hij er niet uit ziet als een koning. Een koning rijdt paard, draagt een mantel en een kroon, heeft een heel leger achter zich aan. Zijn koning zijn is van een andere orde. Door de visioenen van Johannes hebben wij een glimp opgevangen van welke orde zijn koning zijn ook is: de Heer rijdt op de wolken, vuur is zijn mantel en de regenboog is zijn kroon. Maar ook dat is niet alles wat Jezus bedoelt...

Pilatus hoeft het allemaal niet zo nodig te begrijpen. Voor hem gaat het om de vraag of de beschuldiging klopt: Jezus zegt van zichzelf dat hij koning is. 'U bent dus koning?' vraagt Pilatus. 'U zegt dat ik koning ben,' antwoordt Jezus. (Dat betekent 'ja.')

Maar Jezus nodigt Pilatus en jou nog een keer uit om verder te kijken. Wat je ziet zegt niet zoveel over wat er echt aan de hand is - iedereen draagt een masker. Jezus niet. Hij getuigt van de waarheid. Wat je ziet en hoort is echt. En als je eerlijk bent, weet je dat hij gelijk heeft. Dat is de waarheid, de hele waarheid en niets dan de waarheid.

Pilatus haalt zijn schouders op en doet een stap terug. 'Wat is waarheid?' Als hij niet de vertegenwoordiger van de keizer was zou je hem een schop geven. De Heer heeft hem een kans gegeven, maar Pilatus laat zich niet verleiden. Dat hij is overtuigd van Jezus' onschuld, pleit voor hem. Dat hij zich niet laat raken door Jezus' uitgestoken hand, maar zich verbergt achter zijn algemene vraag naar waarheid, pleit tegen hem. Hier zet opnieuw een mens een knop om, waardoor de tragedie steeds droever wordt. Dat is hoe onze wereld werkt: als God zelf van buiten bij ons komt, maskers af, de waarheid zelf, raakt Hij vermalen tussen de verziekte structuren van deze wereld.

2. **[3]** Dit is een goed moment om zelf even na te denken over de wereld waar Jezus vandaan komt en onze eigen wereld. De wereld waar Hij vandaan komt, van bij God, is groots en rijk en gaaf en vol. Maar als Koning Jezus bij ons op aarde komt, is Hij klein en ziek en kapot en leeg. Daarmee laat God zien dat je voor echte (ware) rijkdom en heelheid en volmaaktheid niets met van alles wat schittert en blinkt op aarde kunt beginnen. Christus' rijk is van een andere orde. Waar kun je dat zelf tegenkomen? Een paar voorbeelden.

Stel: je bent arm, of in elk geval niet rijk. Wil God niet dat jij eigenlijk rijk bent en gelukkig? Ja, dat wil God. Dus is het evangelie dat je mag bidden om rijkdom, en dat je dan rijk wordt? Nee, dat is het niet. Christus' rijk is van een andere orde. God is niet pas God als jij rijk in geld bent. Hij is God (en jouw God) of jij nu rijk in geld bent of niet. Stel: je bent ziek. Wil God niet dat je gezond bent en goed in je vel zit? Ja, dat wil God. Dus mag je bidden om genezing, en dan zal het gebeuren? Ja, je gaat bidden, maar nee, genezing, dat hoeft niet. Christus' rijk is van een andere orde. God is niet pas God als jij lichamelijk en psychisch gezond bent. Hij is je God of jij nu gezond bent of niet. Stel: je bent op zoek naar de ware maar die laat zich niet vinden. Wil God niet dat je gelukkig bent, ook in je relaties? Ja, dat wil God. Dus is dat wat Hij ook aan jou gaat geven? Nee, dat hoeft niet. Christus' rijk is van een andere orde. Hij is je God of je nu alleen bent of niet.

De apostel Paulus, een jonge hond in Johannes' ogen, maar één die wel het vertrouwen van Johannes en de andere apostelen heeft gekregen, bracht het zo onder woorden: 'U moet uzelf niet aanpassen aan deze wereld, maar veranderen door uw gezindheid te vernieuwen, om zo te ontdekken wat God van u wil en wat goed, volmaakt en hem welgevallig is.' Precies dezelfde boodschap. Omdat Jezus' koning zijn van een andere orde was, daarom moeten wij ons ook niet aanpassen aan de structuur van deze wereld, maar groeien door de goede invloed van de Geest van Christus, en al groeiend de grenzen en regels van deze wereld doorbreken.

Hoe gaan we dat doen? Laten we doen wat ze toen in Efeze deden, en luisteren naar de apostel Johannes. Het mooie is dat Johannes op een gegeven moment zijn herinneringen aan de tijd van Jezus op papier heeft gezet. Dat is het evangelie van Johannes geworden. Dat boek laat zich lezen als een toelichting op de uitspraak van de Heer Jezus, dat zijn koningschap niet bij deze wereld hoort. In het evangelie van Johannes vertelt de Heer hoe Hij de wereld op de kop zet. Johannes geeft dat door, ook in zijn brieven, aan de hand van een aantal kernwoorden. Voor drie daarvan wil ik je je aandacht vragen, drie woorden die laten zien hoe en waarom Jezus' koningschap van een andere orde is.

[4] Allereerst: de wet van de liefde. Als wet sluit dat niet direct aan bij onze wereld, waarin liefde iets is wat je voelt als je geluk hebt. Maar het punt is net dat wanneer de Heer dingen anders benadert dan wij gewend zijn, dat het dan goed is om juist te gaan luisteren. Jezus benadert liefde zo: 'Heb lief,' zegt Hij. En als jij zegt: 'Maar wilt U echt dat ik die-en-die liefheb? Dat kan toch niet!' dan zegt Hij: 'Oké, heb elkaar lief zoals Ik jullie heb liefgehad.' 'Dat gaat mij niet lukken,' zeg jij. 'Probeer het eens met mijn liefde,' zegt Hij. Als je zijn liefde de bron maakt van jouw liefde kunnen er

vreemde dingen gebeuren. Je wordt minder bang, bij voorbeeld, want de liefde laat geen ruimte voor angst. Veel mensen kiezen voor geld en bezit, als oplossing van hun angsten. Helpt niet, want dan ben je bang dat je alles kwijtraakt. Johannes zegt: begin bij Jezus' liefde.

[5] Tweede kernwoord: leven. Dit is de grootste bom onder de structuren van deze wereld, want hier heeft de dood altijd het laatste woord en wat kan dat zeer doen. Jezus zegt: 'Ik ben het leven.' Daarom ging Hij zijn dood niet uit de weg. Niet omdat het Hem niet zeer ging doen; misschien deed het Hem nog meer pijn dan iemand anders. Maar Hij keek de dood recht in de ogen en heeft het van de dood gewonnen. Terecht denk je nu: 'Maar ik zie zoveel mensen, gelovige mensen, die ziek worden en dat hun ziekte wint.' Dat is wat je ziet, dat is de orde van deze wereld. Maar Jezus die het leven is en die leven heeft geeft jou de hoop dat niet de dood het laatste woord heeft, maar Jezus. Johannes zegt: put je hoop uit de God die leeft.

[6] Liefde, leven, waarheid: derde kernwoord. En binnen het evangelie van Johannes is over 'waarheid' dat moment dat Jezus voor Pilatus staat een kernmoment. Het is gemakkelijk daar theoretisch over te praten, heb je zo een uur vol. Dat doen wij niet, dat doet Johannes niet, want dat deed de Heer zelf niet. Om zelf ook praktisch te blijven is het misschien goed om bij waarheid aan 'echt' te denken. Het gaat om wat echt is, in tegenstelling tot de schijn die je ziet. Je ziet een koning-van-niks in het paleis van Herodes staan. Toch is Hij echt koning – maar dan niet naar de orde van deze wereld. Net als zijn liefde; net als het leven dat hij geeft. Die waarheid vraagt om geloof.

3. **[7]** Hoe blijf je dicht bij die waarheid en die liefde en dat leven? Onze broers en zussen in Efeze wisten het wel: 'Johannes, vertel nog eens hoe het was.' En de leerling van wie Jezus hield vertelde van de Heer, van wie hij hield. Op een gegeven moment was Johannes zo oud, dat ze in de gemeente dachten dat hij al zo dicht bij God leefde dat hij niet zou sterven. Johannes wist wel beter en hij heeft wat hij met zijn Heer had meegemaakt opgeschreven in zijn boek, het evangelie van Johannes. Dat boek is levensgevaarlijk voor iedereen die gelooft dat alleen wat je ziet 'echt' is. Toen Johannes dat boek schreef keek hij verder dan die kinderen en jongeren en oudsten aan zijn voeten. Toen had hij ons voor ogen, de gemeente van de Heer die er altijd zal zijn. Hij heeft de waarheid verteld opdat jij gelooft dat Jezus de Messias is, de Zoon van God, en door te geloven leeft door zijn naam.

Vandaag in de kerk en deze weken in de kringen lezen we het evangelie van Johannes. Laat je door hem optillen en zie dat er meer aan de hand is dan 'Wie is de mol?' en 'Waarderen mijn collega's me wel?' Wat er echt toe doet is de liefde van de Heer, zijn leven dat hoop geeft, echt waar.

Welkom in de wereld van God.

Amen.